

KÖRNYEZETTUDATOSSÁG A TÁRSADALOM SZEMSZÖGÉBŐL (EGY PRIMER KUTATÁS RÉSZEREDMÉNYEINEK ISMERTETÉSE)

ENVIRONMENTAL KNOWLEDGE OF SOCIETY

Urbán-Falusi Dóra¹, Kőszegi Irén Rita²

¹egyetemi hallgató, Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország

²tanársegéd, Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország

---

Kulcsszavak:

környezettudatosság,
öko falvak,
biogazdálkodás,
biotermékek,
fenntarthatóság,

Keywords:

sustainable,
eco-villages,
organic farming,
organic products,
environmental awareness

Cikktörténet:

Beérkezett: 2017. október 2.
Átdolgozva: 2017. október 15.
Elfogadva: 2017. október 20.

Összefoglalás

A kérdőívezés módszerét választva arra kerestünk választ, hogy a megkérdezettek mennyire élnek környezettudatosan, milyen mértékben használnak megújuló energiaforrásokat, valamint mi a véleményük az ökológiai gazdálkodással foglalkozó falvakról, mennyire ismerik ezen falvakat, ismerik-e a biotermékeket és ha igen, akkor mennyire népszerű körükben.

Abstract

By selecting the method of questionnaire, we were asked to answer the question of how much the respondents use in an environmentally aware manner, how much they use renewable energy sources, what their views on the villages dealing with organic farming, how well they know these villages, know the organic products and, if so, how popular they are.

---

1. Bevezetés

Az ökológiai gazdaságok legfontosabb célja megőrizni a fenntartható fejlődést, a biodiverzitás biztosítása által [1]. Ezeknél a gazdaságoknál hosszú távú cél a kiegyensúlyozott gazdálkodás megteremtése a tápanyagkörforgás szempontjából, és szolgáltatás nyújtása más ökoszisztéma rendszereknek - úgy, mint a beporzás, biodiverzitás - a természet és vadon élő növények optimális sokféleségének fenntartása érdekében. Az ökológiai gazdálkodások olyan termelési technikákat alkalmaznak, melyek fenntartják az ökoszisztémákat, eközben a belső tápanyagok körforgása, az energia és a víz majdnem zárt láncot alkot.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk óta az ökológiai gazdálkodás hazánkban is egyre nagyobb népszerűségnek örvend, egyre többen érzik fontosnak környezetünk állapotának megőrzését, a természet adta energiák felhasználását, mellyel rendkívül sokat tehetünk Földünk védelme érdekében.

A gazdák öko farmokon gazdálkodnak, ökorégiók szerveződnek harmóniában a természetes környezettel. A világban sokféle névvel illetik a gazdálkodásnak ezt a formáját. Főként az „ökológiai gazdálkodás” terjedt el, azonban angol nyelvterületen organikusnak, néhány európai országban biológainak, míg máshol alternatívnak nevezik.

Az integrált gazdálkodás nem jelent teljes vegyszermentességet, inkább csökkentett vegyszerhasználatot [2].

Fehér Alajos Lampkin munkáját idézi: az ökológiai gazdálkodást „*az különbözteti meg a fenntartható mezőgazdálkodás más megközelítéseitől, hogy előbbinél mind törvényes, mind pedig önkéntes-elsősorban piaci célokat szolgáló- szabványok, minősítési eljárások léteznek, amelyek világos határvonalat jelentenek az organikus és más gazdálkodási rendszerek között*” [3].

„*Ökológiai gazdálkodáson a szintetikus műtrágya és a szintetikus növényvédő szer nélküli, a természetes biológiai ciklusokon, szerves trágyázáson, biológiai növényvédelmen alapuló gazdálkodási formát értjük. A mezőgazdaság csúcstechnológiája, eredményes akkor lehet, ha az emberi tudás minden lehetséges eredményét felhasználja, hogy megértse a természet működési elveit, azokkal együttműködve, nem pedig azokat leigázva állítja elő a szükséges élelmiszer-mennyiséget, eközben a környezet állapota nem romlik, hosszútávon fenntartható lesz*” [4].

A 140/1999. kormányrendelet és 2/200. FVM-KÖM együttes rendelet szerint hazai jogi szabályozásunkban az „ökológiai” jelző az elterjedt. A miniszeri rendelet szinonimaként használja a „bio” megjelölést is.

Az ökológiai gazdálkodás fogalma egy átfogó meghatározás, mely kifejezi azt a gazdálkodási rendszert, mely a szerves és szervetlen természetes anyagokat és az erőforrásokat is felhasználja [5].

MAKKAI (2008) [6] szerint: „*Ökológiai gazdálkodásnak tekintjük azokat a tevékenységeket, amelyek a jogilag is szabályozott minősítés és ellenőrzés mellett, csak az engedélyezett szereket használó, a talaj-termékenységét, állategészséget megóvó, az etikai alapelveket szem előtt tartó természet közeli, vagy ahhoz alkalmazkodó, környezetkímélő gazdálkodást részesítik előnyben.*” Makkai megfogalmazásával teljes mértékben egyetértek, mivel fontos hangsúlyozni az efféle gazdálkodások etikai alapelveket szem előtt tartó természet közelségét, illetve jogilag szabályozottságát is.

Egy másik meghatározás szerint az alternatív mezőgazdaság helyi, kisebb méretekben gondolkodik, ahol a gazdálkodás az externális hatásokat figyelembe véve a természettel való harmóniára törekszik. Annak érdekében, hogy a fenntarthatóság megvalósuljon megújuló erőforrásokat használ, fogyasztását korlátozza.

Egymás mellett létezik az ökotermelés, az iparszerű termelés, az integrált termelés. Napjainkban felismerték azt a nézetet, hogy az iparszerű termelés hatalmas mértékben rombolja környezetünket, betegségek alakulnak ki emiatt. Ezek hatására az emberekben kialakult az igény arra, hogy egészséges környezetben éljenek, egészséges életet éljenek és e szerint fogyasszanak [7].

„*Az ökológiai gazdálkodás olyan gazdálkodási és élelmiszer előállító rendszer, amely tiltja, illetve korlátozza a szintetikus növényvédő szerek, műtrágyák, valamint a mesterséges hozamfokozók használatát. Kiemelten kezeli a korszerű állatjóléti elvárásokat, a természeti környezet megóvását és a fenntarthatóságot. Ezeket az elveket, szabályokat fokozott ellenőrzés mellett alkalmazza a termeléstől a feldolgozáson keresztül a kereskedelemig*” [8].

FEHÉR (2005) [3] szerint az ökológiai gazdálkodás túlmutat a hagyományos értelemben vett mezőgazdálkodáson. Az ökológiai gazdálkodó olyan szolgáltatásokat végez, olyan jószágok fennmaradását biztosítja, amelyek értéke a hagyományos közgazdaságtan eszközeivel és számítási módszereivel mutatható ki. Ebben az esetben a környezet és a természet védelméről, a korábban megbillent egyensúlyok helyreállításáról, új rekreációs lehetőségekről, az úgynevezett externális hatásokról, teremtéséről van szó, amelyek sajátos közjavakhoz kapcsolódnak.

RADICS (2001) [4] szerint Az ökológiai gazdálkodás főbb alapelvei:

- **Zárt gazdálkodási rendszer kialakítása, helyi forrásokat felhasználva:** cél a befektetett energia, anyag, valamint a veszteségek minimalizálása, gazdasági és regionális szinten. Fontos a területek biológiai nitrogénmegkötés fokozása, a saját természetű takarmányok használata, szerves háztartási hulladékok komposztálása, az

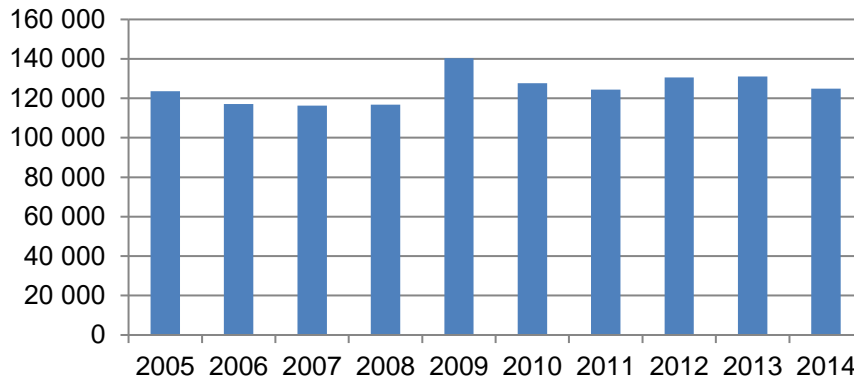
- állati, hulladékok, növényi maradványok kezelése, kimosódási veszteségek csökkentése.
- **Talajok hosszú távú termékenységének fenntartása:** nagy hangsúlyt helyeznek a mélyen gyökerező növények vetésgörögbe illesztésére, a pillangós, valamint a talajtakaró növények használatára, a talaj minimális bolygatására, a földigiliszták és más talajélőlények aktivitásának fokozására, az egyszerű vagy összetett könnyen oldódó tápanyagokat tartalmazó műtrágyák kizárására, a megfelelő trágyakezelésre és – kijuttatásra, a talajművelés időpontjának és formájának megválasztására, illetve a peszticidek használatának korlátozására.
  - **Azon szennyezések minimalizálása, melyek a mezőgazdasági tevékenységekhez kötődnek:** Ilyenek az erózió, a tápanyag kimosódás, a növény védőszer maradványok.
  - **Magas tápértékű élelmiszerek előállítása:** Az értékes összetevők (aminosavak, rostok, enzimek, vitaminok, mikroelemek) mennyiségének növelése, a problémás összetevők (nehézfémek, növény védőszer maradványok) mennyiségének csökkentése, technológiai feldolgozhatóság, külső megjelenés, termesztési rendszer környezeti érzékenysége.
  - **Az egész gazdálkodási rendszerben a fosszilis energia használatának minimalizálása:** a szintetikus műtrágyák, növényvédő szerek mellőzése, helyette biológiai folyamatok serkentése, megújuló erőforrások használatának fokozása.
  - **A tartott állatok fiziológiai és etológiai igényeinek kielégítése:** Elegendő mozgási hely biztosítása, állatfajok egyedi takarmányozási igénye, megtermelt takarmányokkal való takarmányozás. Megelőző gyógyszeres kezelések nem alkalmazhatók. Cél a maximális termelékenység, a hosszú élettartam, az ellenálló képesség.
  - **Jó megélhetés biztosítása a mezőgazdasági termelők és családjuk számára:** Megélhetés, jólét, vidéki népesség vidéken tartása, elegendő, jó munkalehetőség biztosítása.
  - **Vidéki környezet és a nem mezőgazdasági élőhelyek megőrzése:** Erdősítés, fásítás, sövények, vízi élőhelyek létesítése.

Az ökológiai gazdálkodás biológiai, ökológiai és közgazdasági jellemzői összehasonlíthatók:

1. A biológiai diverzitás növekedik, közgazdasági szempontból a termelési szerkezet is diverzifikálódik a kultúrfajok és fajták számának növekedésével; költségesebbé, bonyolultabbá válhat a gyomszabályozás
2. A talaj biológiai aktivitása javul, közgazdasági szempontból „ingyenes” erőforrás, költségmegtakarítási lehetőség lehet; nagyobb a termelési kockázat, csökkennek a technológiai korrekciós lehetőségek
3. Hosszútávon fenntartható a talaj termékenysége, közgazdasági szempontból ezek jövőbeni „ingyenes” erőforrások, a talaj termékenységhez kapcsolódó járadékok
4. A növénytáplálásban a növényi és állati eredetű hulladékok felhasználhatók, minimalizáljuk a meg nem újuló erőforrások használatát, közgazdasági szempontból ez által csökkennek a termelési költségek, bevételek származnak a környezetvédelmi szolgáltatásokból, azonban csökken a mezőgazdasági hozam
5. Támaszkodás a mezőgazdaság helyben található megújuló erőforrásaira, közgazdasági szempontból ez általában alacsonyabb termelési költségekkel jár, azonban a mezőgazdasági hozamok is általában alacsonyak
6. A mezőgazdasági eredetű szennyezések minimalizálása, egészséges talaj-, víz és levegő használat, közgazdasági szempontból ezek környezeti hozadékok, a társadalomnak nyújtott szolgáltatások kompenzációs bevételei is megjelennek, azonban alacsonyabbak a mezőgazdasági bevételek
7. Az ökológiai gazdálkodás egységének, éltető minőségének fenntartása érdekében a mezőgazdasági termékek kíméletes feldolgozása, közgazdasági szempontból magasabb bevételt eredményező termékek születnek, melyek piacképesek, pótlólagos beruházások szükségesek, növekednek az értékcsökkenési leírások
8. Az adott földterület előtörténete, a termesztett növények és a tartott állatok típusától függően az ökológiai gazdálkodáshoz való átállási időszak kialakítása, közgazdasági szempontból a

hagyományos termékeknél magasabb áron értékesíthető termékek születnek az átállási időszakban, azonban átmeneti jövedelemcsökkenés, többlet ráfordítások jelenhetnek meg [3].

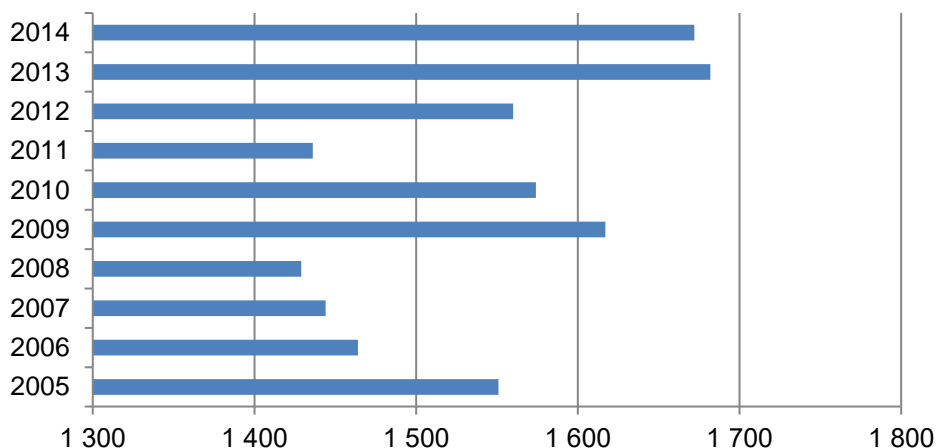
Hazánkban egyre nagyobb teret nyer az ökológiai gazdálkodás, 2007-ben a mezőgazdasági területek 2%-át tette ki, ez a szám folyamatosan növekszik. Egyre többen érzékelik a mai helyzet súlyosságát, hogy szükség van környezetünk védelmére, minőségi termékek előállítására, egészségünk megóvására.

1. ábra: Ökológiai gazdálkodás bevonult területek alakulása 2005-2014 (ha)

Forrás: KSH [10] adatok alapján saját szerkesztés, 2016

Ha az ökológiai gazdálkodásba bevonult területek alakulását nézzük, akkor a 1. ábrán megfigyelhető, hogy 2005-ben 120 000 hektár volt ez az arány. 2009-ben volt kiemelkedő, amikor 140 000 hektárt vontak be a gazdálkodásba. A növekedés oka az lehetett, hogy 2009-től az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) keretén belül az Agrár-környezetgazdálkodási (AKG) támogatás intézkedésén belül lehetőség nyílt arra, hogy az ökológiai gazdálkodást folytató gazdálkodók újra támogatást igényelhetek [9]. 2010-ben és 2011-ben volt egy kisebb visszaesés, majd 2012-ben növekedett, 130 000 hektár volt, 2013-ban stagnált, 2014-ben pedig minimálisan csökkent, de még mindig 120 000 hektár fölött maradt a bevonult területek aránya. A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. 2014. évi beszámolója szerint 116 739 ha mezőgazdasági területet ellenőriztek, mely a 4 453 ha halastavakat is tartalmazza. A jelentés szerint átállás alatt volt 11 305 ha, átállt 100 981 ha, illetve 4 453 ha halastó [11].

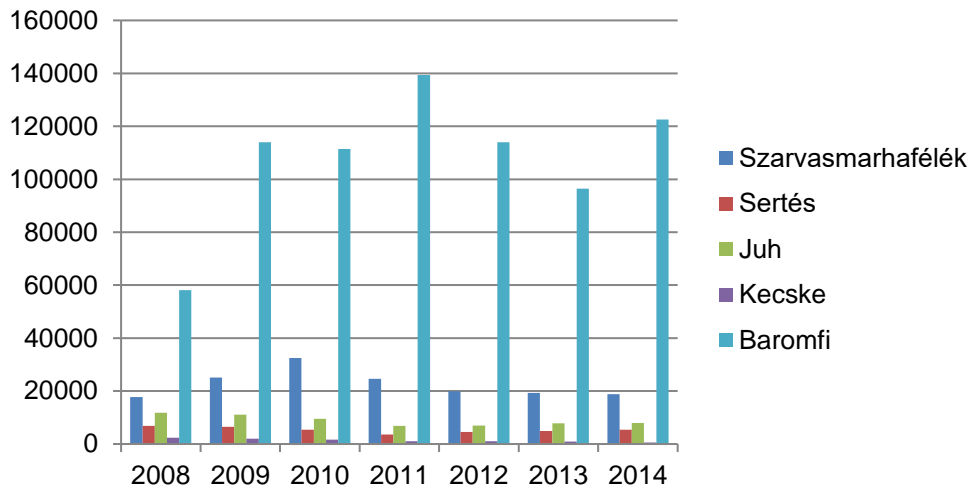

2. ábra: Mezőgazdasági termelők száma az ökogazdaságokban 2005-2014 (fő)

Forrás: KSH [11] adatok alapján saját szerkesztés, 2016

Az 2. ábrán jól látható, hogy 2005-ben 1550 fő már ökológiai gazdálkodást folytatott Magyarországon. Ez a szám 2006-2008-ig folyamatosan csökkent, majd 2009-ben újabb növekedés volt megfigyelhető, 1600 fő fölötti volt a termelők száma. 2010-ben ez a szám ismét kicsit visszaesett, majd 2011-ben volt egy nagyobb csökkenés, csupán 1400 fő fölött alakult ez az érték. 2012-től növekedés tapasztalható és 2014-ben az ökogazdák száma már majdnem elérte az 1700 főt.

Hazánkban az ellenőrzött ökogazdaságok az 1980-as évek végén jelentek meg a Biokultúra Egyesület tevékenysége eredményeképp. 1997-ben kapott először támogatást ökológiai gazdálkodás. Ennek mértéke 28 millió Ft-volt, mely 2001-re elérte a 100 millió Ft-ot. Azoknak a gazdálkodóknak, akik ökológiai növénytermesztést és állattartást folytatnak, vagy az arra átállni szándékozóknak az ökológiai gazdálkodási célprogram támogatást nyújt. Eltérők a támogatások a művelési ágak (szántó, gyepek, zöldség, szőlő, gyümölcs), valamint állatfajok szerint [2].

3. ábra: Ökológiai gazdálkodás keretein belül tartott állatok 2005-2014 (db)

Forrás: KSH [12] adatok alapján saját szerkesztés, 2015

A 3. ábra szerint állatokat tekintve, főként baromfikat tartanak ökológiai gazdálkodás keretein belül, ennek legmagasabb száma 2011-ben 140 000 darab volt. 2008-ban 59 000 darab körül alakult. Legkevésbé a kecskéket tartják, alig pár ezer darabot. Ez a szám szinte minden évben hasonlóan alakult. 2005-ös, 2006-os, 2007-es évhez nem volt statisztikai adat.

2002-től változott meg a támogatási rendszer, ekkor az EU 2078/92.sz. rendelete alapján beindult a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP), ennek keretében már nem csak az átállást, hanem az átállás utáni ökológiai gazdálkodást is támogatták. Az előírások betartásától tették függővé a támogatást, tehát normatív lapú lett. 2002-ben 1043 pályázóból 570-en kaptak 525,5 millió Ft támogatást.

Az FVM 3/2003. (I.24.), az agrárgazdasági és vidékfejlesztési célok 2003. évi költségvetési támogatásáról szóló rendelet V. fejezete szerint, mely az Agrár-környezetgazdálkodási Program támogatásával foglalkozik, megmaradt a normatív támogatás „a rendelkezésre álló költségvetési forrás erejéig”, az átállási időszak támogatásának mértéke nem változott, a már átállt területek támogatásának növekedése is csak kb. inflációt követő mértékű. Új elem, hogy a vetőmagtermesztést támogatni kezdték [2].

Európa- szerinti egységes, jogszabályban rögzített előírásrendszer szabályozza a biotermékek előállítását, forgalmazását az élelmiszerek, takarmányok, mezőgazdasági eredetű alapanyagok és szaporítóanyagok tekintetében, melyhez ellenőrző- tanúsító rendszer is kapcsolódik. Az „ökológiai”, „biológiai”, „öko”, „bio”, „organikus” jelzők csakis olyan termékeken tüntethetők fel, melyek a vonatkozó előírásoknak megfelelnek. Az államilag elismert ellenőrző szervezetek által kiadott tanúsítvány igazolja ezt a megfelelést [1].

Az ökológiai gazdálkodás tehát egy jogszabályokon nyugvó gazdálkodási rendszer, melynek előírásai a világ számos országában, az IFOAM (biogazdálkodók világszövetsége) munkájának köszönhetően összeegyeztethetők. Hazánkban az ökológiai gazdálkodás alapjait Európai uniós szabályozások határozzák meg, és nemzeti jogszabályok kiegészítik.

„Európai uniós jogszabályok:

- *A Tanács 2007. június 28-i 834/2007/EK Rendelete az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről és a 2092/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről,*
- *A Bizottság 2008. szeptember 5-i 889/2008/EK Rendelete az ökológiai termelés, a címkézés és az ellenőrzés tekintetében az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről szóló 834/2007/EK rendelet részletes végrehajtási szabályainak megállapításáról, és*
- *A Bizottság 1235/2008/EK Rendelete a 834/2007/EK tanácsi rendeletben az ökológiai termékek harmadik országból származó behozatalára előírt szabályozás végrehajtására vonatkozó részletes szabályok meghatározásáról”.*

„Nemzeti jogszabályok:

- *a 2008. évi XLVI. Törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről, a 34/2013. (V. 14.) VM rendelet a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek ökológiai gazdálkodási követelmények szerinti tanúsításáról, előállításáról, forgalmazásáról, jelöléséről és ellenőrzésének eljárásrendjéről” [9].*

Az ökológiai gazdálkodás szabályozásáért az IFOAM és az EU rendeletei alapján az egyes országokban a mezőgazdasági minisztérium, Magyarországon a Földművelésügyi Minisztérium a felelős.

RADICS (2006) [4] szerint az IFOAM (Ökológiai Gazdálkodók Nemzetközi Szövetsége) az ökológiai gazdálkodók szövetsége, mely az egész világra kiterjed. 105 ország 760 tagszervezetével és intézményével tart kapcsolatot. Az IFOAM fő feladata, az ökogazdálkodási mozgalmak koordinálása, ismeretek terjesztése, azok megvalósítása. Célja az emberi igények, fenntartható környezettel való összehangolása.

Hazánkban két ellenőrző szervezet működik: A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft és a Hungária Ökogarancia Kft.

2. Módszer

Az adatfelvételezése beszélhetünk primer, vagyis elsődleges, valamint szekunder, másodlagos kutatásról. A primer kutatás az új, még nem ismert és nem publikált, eredeti, elsődleges adatok megszerzéséből áll. Történhet megkérdezéssel, megfigyeléssel, vagy kísérlet segítségével. A megkérdezés a leggyakrabban alkalmazott módszer, az információkat egy időben, viszonylag legkönnyebben szerezhetjük be. A primer vizsgálattal összegyűjtött információkkal szemben lehetnek kvalitatív és kvantitatív elvárások. A kvalitatív módszer mélyebb, árnyaltabb információk megszerzésére irányul. Az eredmények nem mérhetők, számszerűsíthetők. A kvantitatív módszer segítségével számszerűsíthető, statisztikai módszerekkel elemezhető eredményeket kapunk. Az eredmények megbízhatóak, pontosak. Legfontosabb segédeszköze a standard kérdőív. Használatával a legkülönbözőbb típusú és képzettségű emberek válaszai összehasonlíthatók lehetnek. A szekunder kutatás során a más célra korábban összegyűjtött adatok másodszeri, újbóli felhasználása történik. Azokat a rendelkezésre álló, publikált adatokat gyűjtjük össze és elemezzük, melyek az aktuális témánkhöz kapcsolódnak, és ezeket valaki korábban már összegyűjtötte, publikálta az aktuális témától függetlenül [13]. Kérdőív segítségével megkérdeztük a kiválasztott települések lakosait, hogy mennyire élnek környezettudatosan, milyen mértékben használnak megújuló energiaforrásokat, valamint kitértünk arra is, hogy mi a véleménye a lakosságnak az ökofalvakról, mennyire ismerik azokat.

A kérdőívben különféle kérdéstípusok vannak. Az elején bevezető kérdéseket teszünk fel, segítségükkel ráhangoljuk a kérdezőt, felkészítjük a témára. Átvezető kérdésekkel kapcsolatot teremtünk a logikai egységek között. Fontos a visszacsatolás, ellenőrző kérdésekkel megkísérjük a

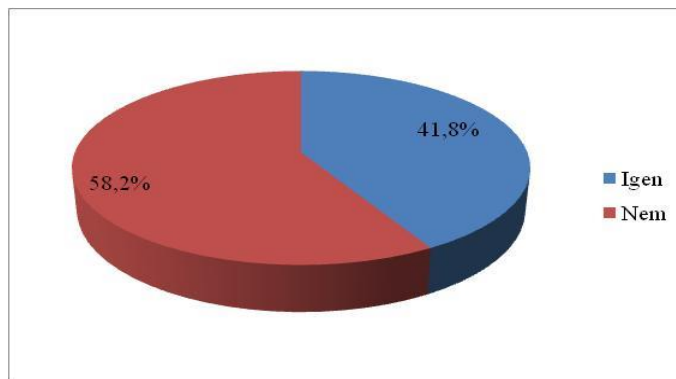
korábbi válasz ellenőrzését, valóságtartalmát. Felteszünk még tárgyköri kérdéseket a kutatási témához kapcsolódón, valamint személyes kérdéseket a kérdezés végén [14].

Összesen 200 darab kérdőív került kiküldésre, melyből 180 érkezett vissza, ebből 177 kérdőív volt kiértékelhető. A felmérés ismeretlenek megszólításával történt. A kutatás nem reprezentatív, de véleményünk szerint iránymutató lehet a lakosság környezettudatos életmódjáról.

3. Eredmények

A kérdőíves kutatás során több alföldi település lakóit kérdeztük meg a témával kapcsolatosan. Kutatásunk kiterjedt arra, hogy ismernek-e ökofalvakat, fontosnak tartják-e, illetve, hogy mennyire élnek környezettudatosan, milyen mértékben használnak megújuló energiaforrásokat.

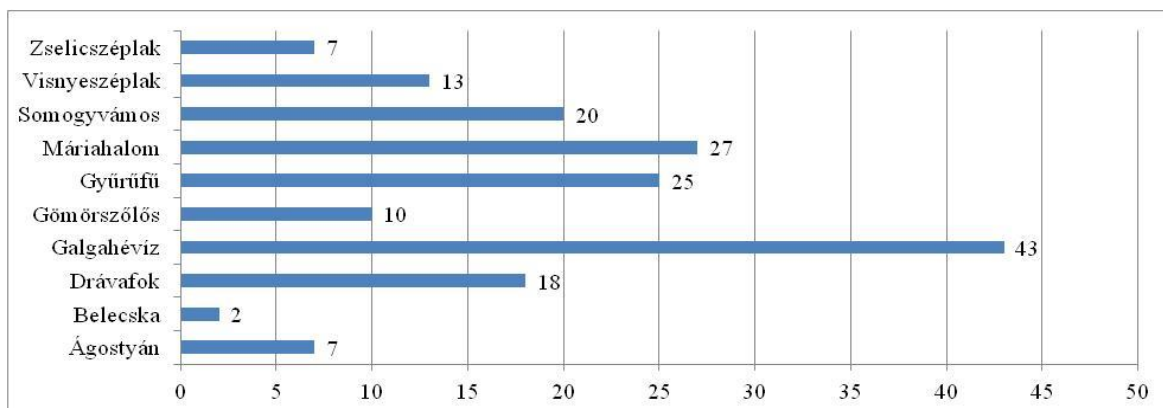
A kérdőív első kérdésében arra kerestünk a választ, hogy a megkérdezettek ismernek-e magyarországi ökofalvakat. A 177 válaszadóból 74-en, a válaszok 41,8 %-a „igen”-nel válaszoltak, míg a többség, 103 fő, mely 58,2 %, egyáltalán nem ismert egyet sem (4. ábra).

4. ábra: A megkérdezettek válaszai arról, hogy ismernek-e magyarországi ökofalvakat (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

A következő kérdésben arra kerestük a választ, hogy az igen válaszolók közül mely ökofalvakat ismerik. A legtöbben (43 fő) Galgahévizt ismerték, mely a válaszok 58,1 %-a. Legkevésbé Belecska volt ismert, 2 fő számára, mely a válaszok 2,7 %-a (5. ábra).

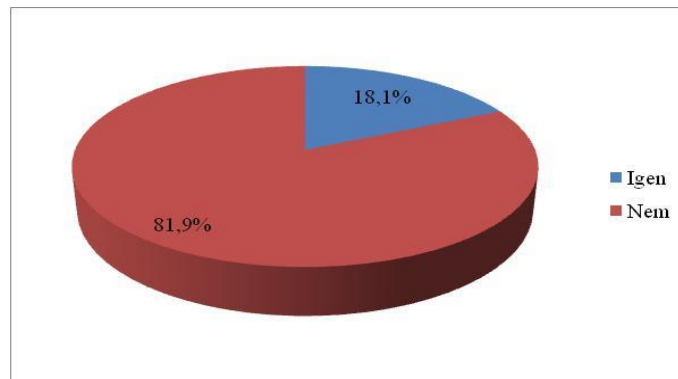

5. ábra: A megkérdezettek által ismert ökofalvak (n=74)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

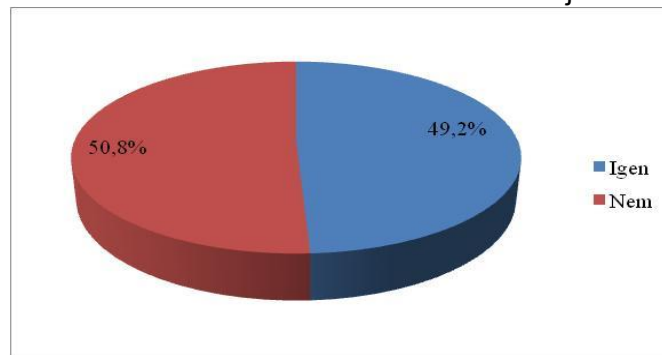
A válaszokból kiderült, hogy 32 fő látogatást tett már valamelyik ökofaluban, mely a válaszok 18,1 %-a, viszont 145 fő nem, mely a 81,9 % (6. ábra). 87-en tervezik a közeljövőben, mely a válaszok 49,2 %-a, 90-en azonban egyáltalán nem, mely a válaszok 50,8 %-a (7. ábra). Sajnálatos módon

tapasztaltuk, hogy sok ember azt sem tudja milyen egy ökofalu, mire is jó, vagy egyáltalán nem is érdekli őket.

6. ábra: A megkérdezettek válaszai, hogy ellátogattak-e már ökofaluba (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

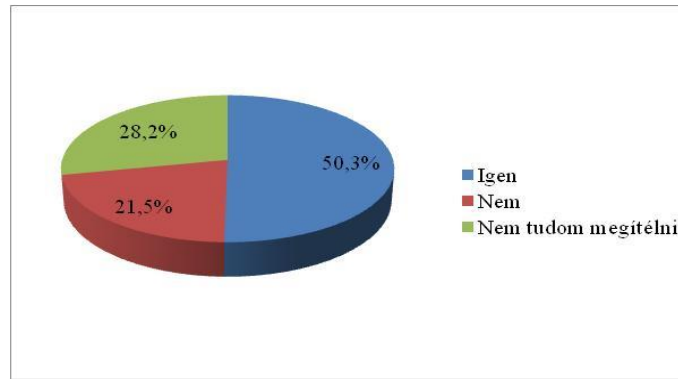
7. ábra: A megkérdezettek válaszai, hogy tervezik-e a közeljövőben, hogy látogatást tesznek valamelyikbe (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

Legtöbb válaszadó arról nyilatkozott, hogy fontosnak tartják az ökofalvak számának növekedését. Véleményük szerint szükségünk van a természettel való szimbiózisra, mert meg kell tanulnunk megőrizni, miután megismerjük. Emellett fontos, mert önfenntartó és energiatakarékos. A megkérdezettek szerint pozitív jövőképet tudnak mutatni egy alternatív életmódra. A rohanó világ miatt, lassítanunk kellene, és tudatosabban élni. Hosszú távon csak ez a megközelítési mód az elfogadható a Föld szempontjából. A legkisebb egységekben (falvakban) kell elkezdni a tanulási folyamatot, majd haladni a nagyobbak felé. Jó lenne a megtanultakból minél többet és minél előbb átmenteni, transzformálni a városi életmódra, mivel az egyre tarthatatlanabb. Érkeztek nemleges válaszok is, miszerint az efféle falvak a régi, konzervatív életmódot tartják szem előtt, és a fejlődő, modern gazdaságot gátolnák a továbbhaladásban. Emellett volt, aki szerint semmi értelmük sincs.

A válaszokból kiderült, hogy 89 fő (50,3%) letelepedne valamelyik ökofaluban, míg 38 fő nem (21,5 %). A válaszadók közül 50 fő 28,2 %-a nem tudott az igen vagy a nem választás mellett állást foglalni (8. ábra). Ennél a kérdésnél örömmel tapasztaltam, hogy kicsivel több, mint 50 % letelepedne valamelyikben. Úgy gondolom, ennek a magyarázata az, hogy az emberekben egyre inkább előtérbe kerül az egészséges életmódra való törekvés.

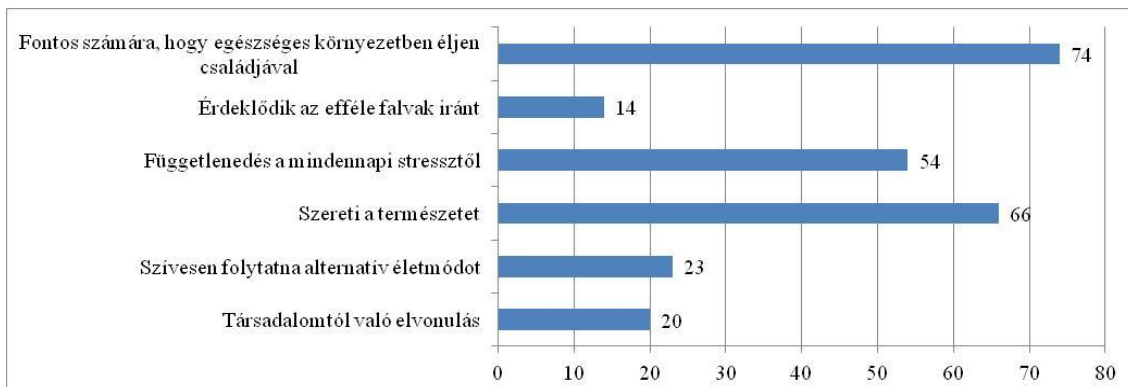

8. ábra: A megkérdezettek válasza arról, hogy letelepednének-e egy ökofaluban (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

A következő kérdésben arra kerestük a választ, hogy akik szívesen letelepednének egy ökofaluban, akkor azt milyen okból tennék. Felsoroltam hat választási lehetőséget, a megkérdezettek akár több választ is bejelölhettek. A legtöbb válasz arra érkezett, hogy fontos számukra, hogy egészséges környezetben éljenek családjukkal, 74 fő szerint, mely a válaszok 83,1 %-át jelenti. Emellett jelentős ok még, hogy szeretik a természetet, illetve a függetlenedést a mindennapi stresszből. Legkevesebben azt a lehetőséget választották, hogy érdeklődnek az ökofalvak iránt, erre 14-en válaszoltak, mely a válaszok 15,7 %-a

Véleményem szerint a legfontosabb, hogy családjukkal egészséges, élhető környezetben éljünk, illetve a természet szeretete, valamint a „stressz mentes” élet sem elhanyagolható szempont.

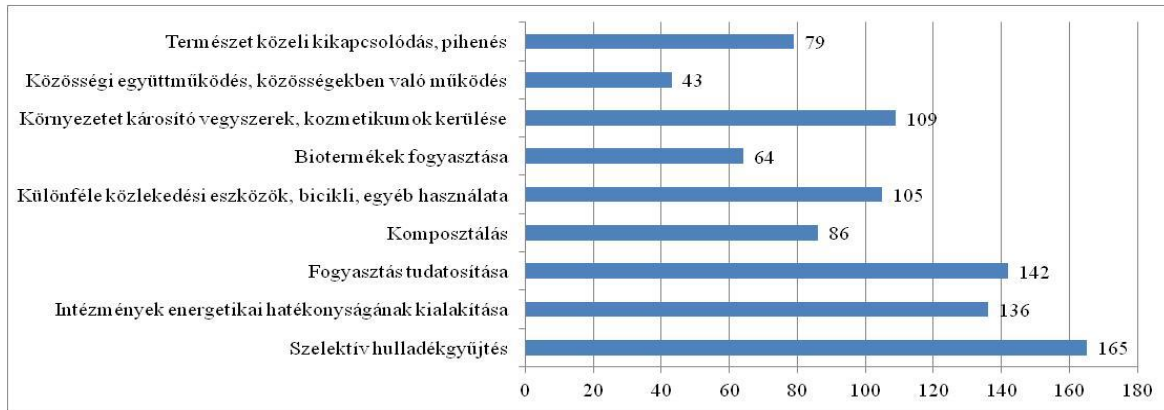

9. ábra: Ökofalvakban történő letelepedés lehetséges okai a megkérdezettek szerint (n=89)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

A következő kérdésre az adott választ, hogy a megkérdezettek számára mit jelent a környezettudatosság (10. ábra).

A felsorolt szempontok közül a társadalom számára leginkább a szelektív hulladékgyűjtés takarja a környezettudatosságot, melyet a legtöbben, 165-en, a válaszadók 93,2 %-a jelölt meg. Jelentős vélemény volt még a fogyasztás tudatosítása (ivóvíz, vezetékes áram, gáz), ezt 142-en választották, a válaszadók 80,2 %-a, illetve az intézmények energetikai hatékonyságának kialakítása (fűtés, hűtés, világítás, elektromos áramot használó műszaki berendezések tekintetében), melyet 136-an jelöltek meg (76,8 %). Legkevesebb a közösségi együttműködést, közösségekben való működést gondolták, hogy a fogalom része (43 fő), mely a válaszadók 24,3 %-a.

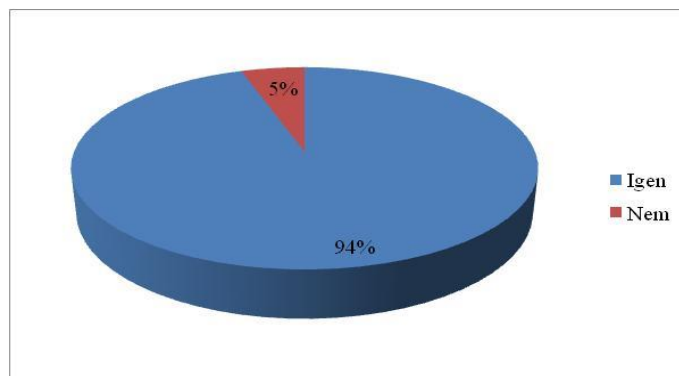

10. ábra: A környezettudatosság jelentése a megkérdezettek szerint, előre felsorolt szempontok alapján (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

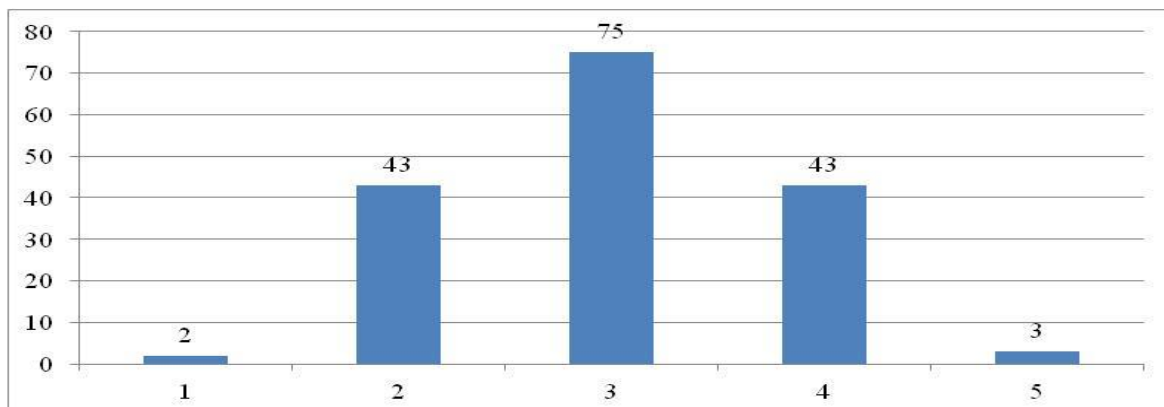
A következőkben azt vizsgáltuk, hogy mi a véleményük a válaszadóknak arról, hogy környezettudatosan élnek-e és ha igen, mennyire. A válaszokat a 11. ábra mutatja. Örömmel tapasztaltuk, hogy 166-an, mely a válaszok 94 %-a, „igen”-nel válaszolt, míg 9 fő, az 5 %-a, „nem”-mel. A 166 főből a legtöbben, 75-en a 3-as skálát jelölték, tehát véleményük szerint közepes mértékben élnek környezettudatosan.

A 12. ábráról leolvasható, hogy akik teljesen úgy gondolják, hogy életmódjukkal védik a környezetet 2 fő volt, mely a 1,2 %, akik pedig egyáltalán nem élnek úgy, az 3 fő, a válaszadók 1,8 %-a.

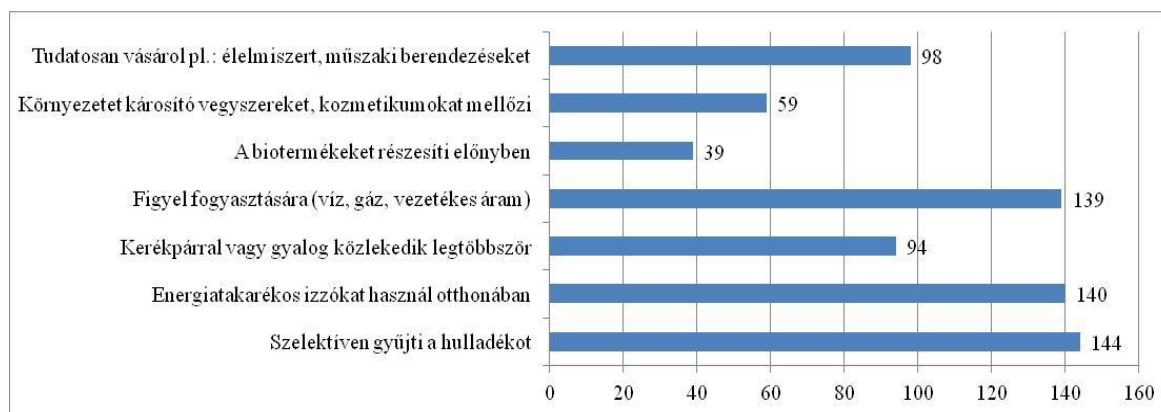
11. ábra: Megkérdezettek véleménye arról, hogy környezettudatosan élnek-e (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

12. ábra: Megkérdezettek véleménye, hogy milyen mértékben élnek környezettudatosan (n=166)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

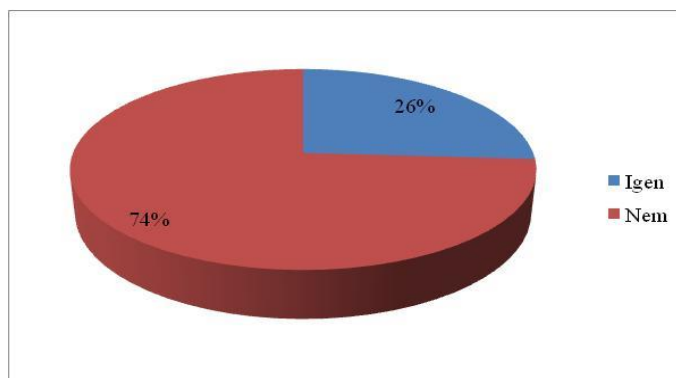
13. ábra: A megkérdezettek véleménye, hogy mit tesznek környezetük védelme érdekében (n=166)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

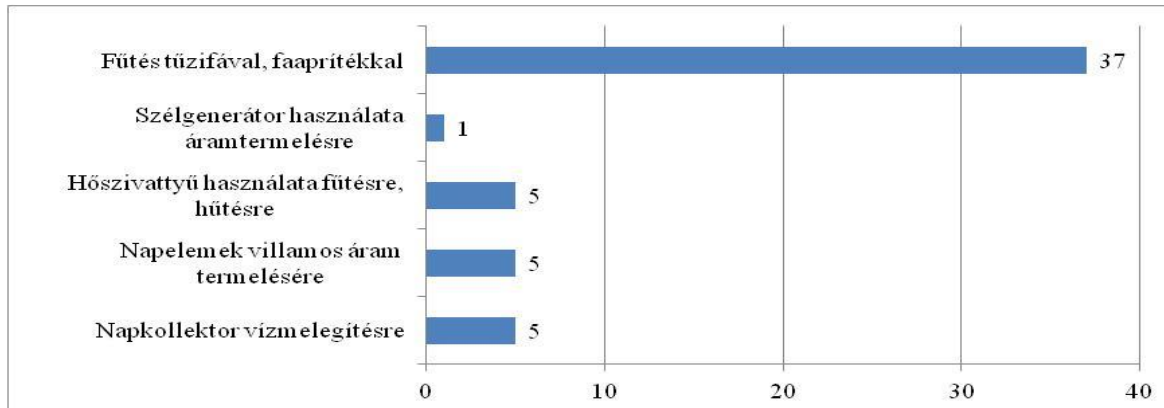
A 13. ábra szerint legtöbbször a szelektív hulladékgyűjtéssel járulnak hozzá környezetük védelméhez. Ez 144 főt jelent, mely a válaszok 86,7 %-át teszi ki. Emellett népszerű tevékenység még az energiatakarékos izzók használata, 140 fő szerint, mely a válaszok 84,3 %, illetve a fogyasztás (víz, gáz, vezetékes áram) szem előtt tartása, 139 fő szerint (83,7 %). A felsorolt lehetőségek közül legkevésbé a biotermékek előnyben részesítését jelölték a válaszadók, mely 39 fő (23,5 %).

A következő kérdés a megújuló energiaforrások használatáról szólt. A válaszokból kiderült, hogy a 177 főből 131 fő nem használ egyáltalán, mely a válaszadók 74 %-a, 46 fő viszont igen.

Jelenleg ott tartunk, hogy az emberek nagy része számára nem igazán megfizethetőek ezek a rendszerek, több pénzügyi támogatásra lenne szükség, vagy elérhetőbb áron értékesíteni őket, mert úgy talán népszerűbb lenne a lakosság körében.

Legtöbbször a tűzifával, faaprítékkal való fűtést használják (37 fő, mely a 80,4 %). A hőszivattyúra, a villamos áramot termelő napelemekre és a vízmelegítésre használt napkollektorra is 5 válasz érkezett, mely 10,9 %. A szélgenerátort 1 válaszadó használ.

15. ábra: A megkérdezettek válaszai, hogy melyik megújuló energiát használják otthon (n=46)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

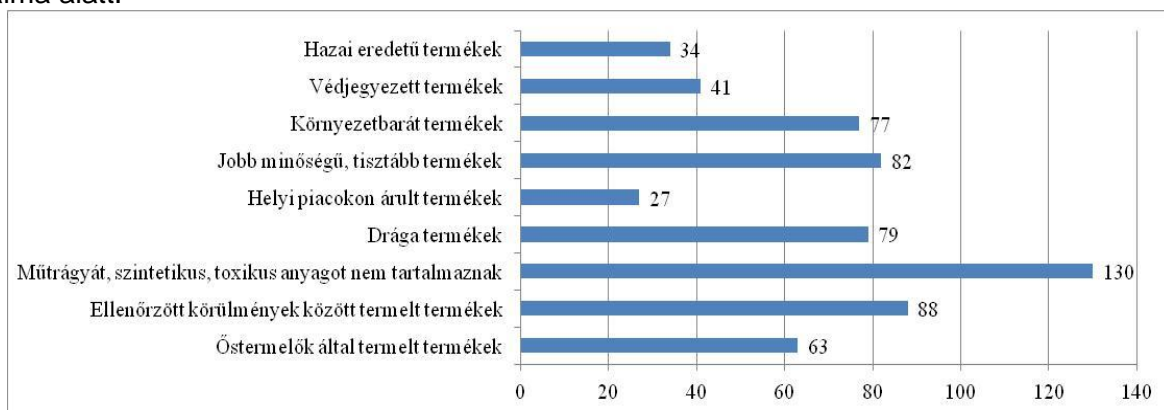
A megkérdezettek arra is válaszoltak, hogy mit gondolnak arról, hogy napjainkban is érvényesül-e a fenntartható fejlődés gondolata, melyet az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottságának „Közös Jövőnk” címmel kiadott jelentése tartalmazott.

„A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedék esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket”.

A vélemények eléggé megoszlottak, mégis a legtöbb a nemleges válasz volt. Tehát a legtöbb válaszadó szerint nem érvényesül a fenntartható fejlődés gondolata napjainkban. Néhány válaszadó szerint nem igazán, inkább részben érvényesül, mivel a mai új generáció nem gondolkodik ebben, inkább aktív fogyasztóknak számítanak, és mindent felhasználnak azért, hogy kielégítsék szükségleteiket. Egy másik gondolat szerint azért nem valósul meg a fogalom, mert az emberiség csak saját magára gondol. A jelenben él, nem foglalkozik az eljövendő generációk jövőjével, élhető körülményeivel. Volt, aki szerint azért nem érvényesülhet, mert fogyasztói társadalomban élünk, fejlett a technika, mindent gépesítettünk.

A válaszok másik része szerint a fogalom örök érvényű, megvalósulhat, mivel fejlődnek az ökohgazdaságok, egyre több ember próbál meg környezettudatosan élni. Véleményük szerint egyre többen használnak napkollektort, megfelelő fűtési eszközöket, helyi termelőktől vásárolnak, melyek elősegítik a fenntarthatóságot.

A következőkben arra kaptunk választ, hogy a megkérdezetteknek mit értenek a biotermékek fogalma alatt.

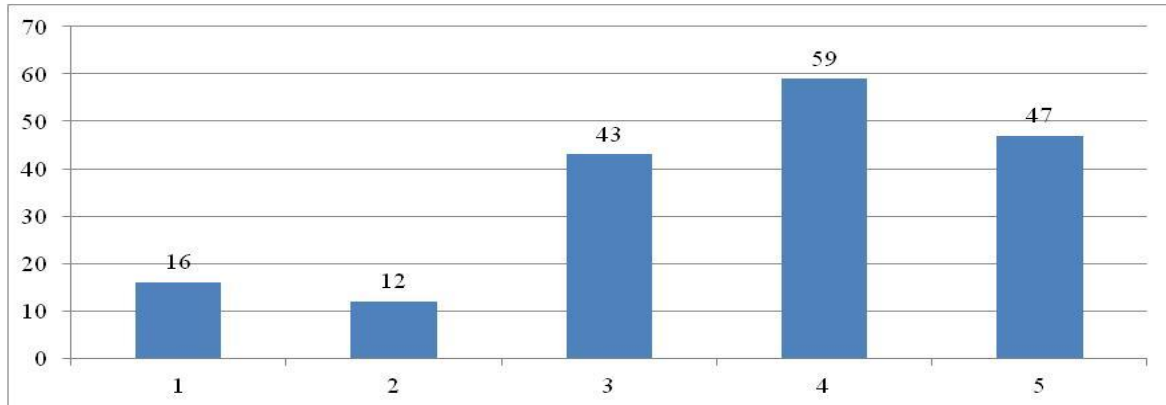

16. ábra: A válaszadók véleménye arról, hogy mit értünk biotermékek alatt (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

A 16. ábrán jól látható, hogy legtöbben (130 fő) azokat a termékeket tekintik bio-nak, melyek műtrágyát, szintetikus anyagot nem tartalmaznak. 130 Legkevesebben, 27-en, mely 15,3 %, a helyi piacokon árult termékeket tekintik bioterméknek.

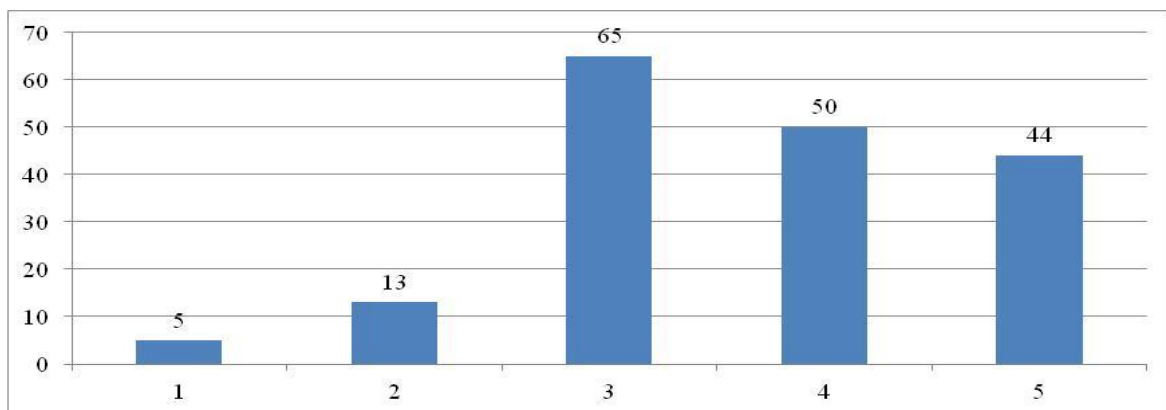
A következő kérdés arra irányult, hogy egy termék megvásárlásánál mennyire tartják fontosnak a megkérdezettek, hogy hazai eredetű legyen; ne legyen drága, fontos az ár; számít a jó minőség; hozzájáruljon egészséges életmódhoz, könnyen beszerezhető (hiper-, szupermarket, helyi piac); illetve, friss legyen. (Az 1-es skála jelentette, hogy egyáltalán nem fontos a szempont, az 5-ös skála pedig, hogy nagyon fontos.)

17. ábra: A válaszadók véleménye, mennyire fontos egy terméke megvásárlásánál, hogy hazai eredetű legyen (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

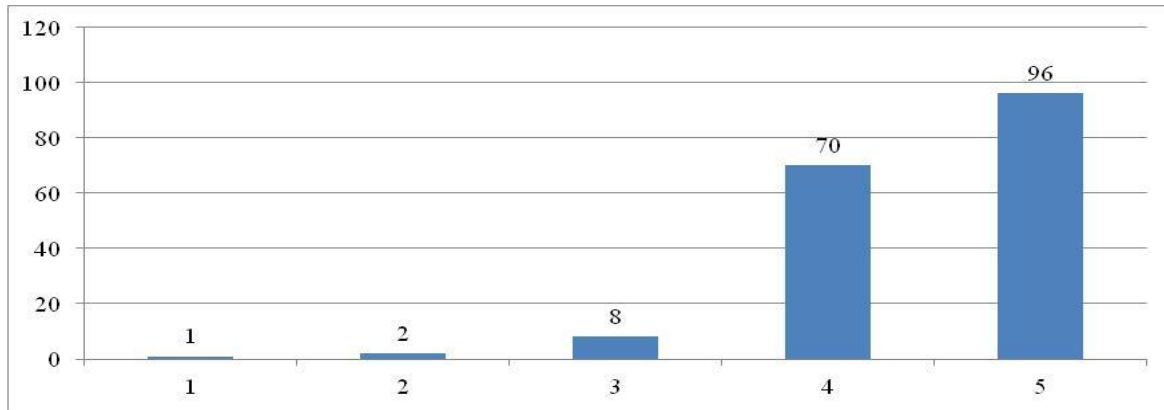
A 17. ábrán jól látható, hogy a 4-es skála kapta a legtöbbet, melyet 59-en jelöltek, ez a 33,3 %. Legkevesebben a 2-es skálát jelölték, 12-en, mely a 6,8 %.

18. ábra: A válaszadók véleménye, mennyire fontos egy terméke megvásárlásánál, hogy ne legyen drága (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

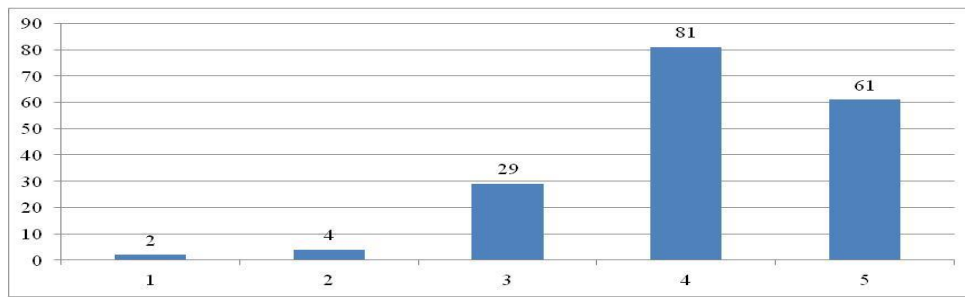
A 18. ábráról jól leolvasható, hogy legtöbben (65 fő), a 3-as skálát jelölték, tehát a szempont közepes fontosságú. 5 fő számára az ár egyáltalán nem fontos tényező.

19. ábra: A válaszadók véleménye, mennyire fontos egy terméke megvásárlásánál, hogy jó minőségű legyen (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

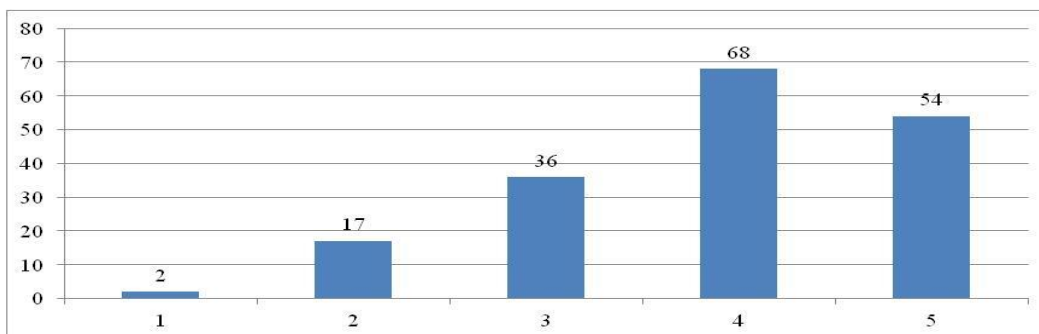
A válaszokból kiderül (19. ábra), hogy a jó minőség a megkérdezettek számára nagyon fontos, 96 fő jelölte meg (54,2 %).

20. ábra: A válaszadók véleménye, mennyire fontos egy termék megvásárlásánál, hogy az egészséges életmódhoz hozzájáruljon (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

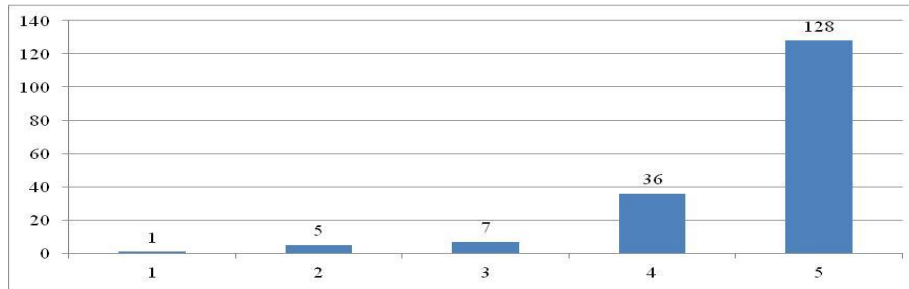
A 20. ábra mutatja, hogy a válaszadók a 4-es skálát jelölték a legtöbben, 81-en, mely a 45,8 %. Míg 2 fő az 1-es skálát jelölte, tehát egyáltalán nem fontos számukra, hogy a termék az egészséges életmódhoz hozzájáruljon.

21. ábra: A válaszadók véleménye, mennyire fontos egy terméke megvásárlásánál, hogy könnyen beszerezhető legyen (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

A válaszokból kiderül, hogy a beszerezhetőség rendkívül fontos a mai rohanó világban, a 4-es skálát jelölték a legtöbben, 68-an, mely a válaszok 38,4 %-a (21. ábra).

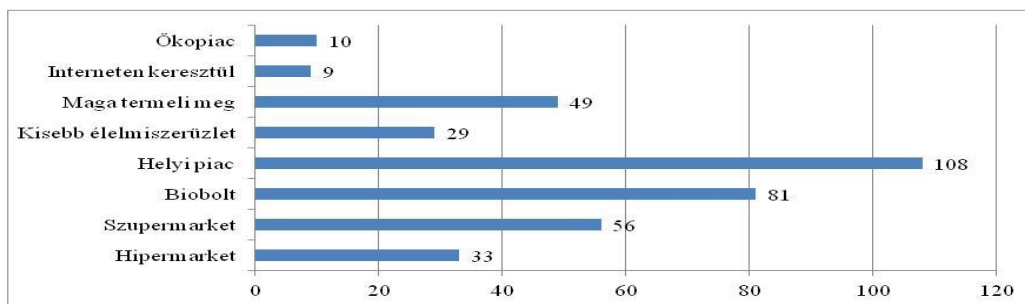

22. ábra: A válaszadók véleménye, mennyire fontos egy termék megvásárlásánál, hogy friss legyen (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

A 22. grafikonról jól leolvasható, hogy a frissesség rendkívüli fontossággal bír a fogyasztók körében.

A következőkben arra kerestük a választ, hogy ha a válaszadók vásárolnak bioterméket, azt honnan szerzik be (23. ábra).

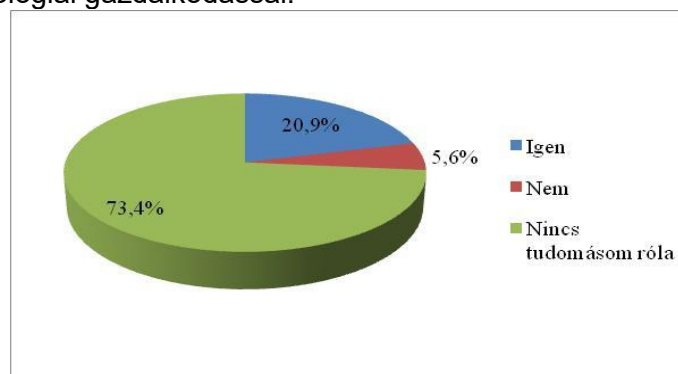
23. ábra: A megkérdezettek válaszai arról, hogy honnan vásárolják biotermékeiket (n=168)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

A megkérdezettek legnagyobb része bízik a helyi piacokban és onnan szerzi be a termékeket, erre 108-an válaszoltak (64,3 %). A technikai újításokkal lépést tartva 9 fő, 5,4 % az interneten keresztül szerzi be a szükséges biotermékeket (23. ábra).

A megkérdezettek arra is válaszoltak, hogy havonta körülbelül mekkora összeget költenek vásárlásukra. Átlagosan 5-10.000 Ft-ot költenek a biotermékekre a megkérdezettek. Van, aki 2-3.000 Ft-ot, azonban akad olyan is, aki 50-70.000 Ft-ot.

A következő kérdés arra irányult, hogy a válaszadóknak van-e tudomása arról, hogy településükön foglalkozik-e valaki ökológiai gazdálkodással.

24. ábra: A válaszadók véleménye arról, hogy településükön foglalkozik-e valaki ökológiai gazdálkodással (n=177)

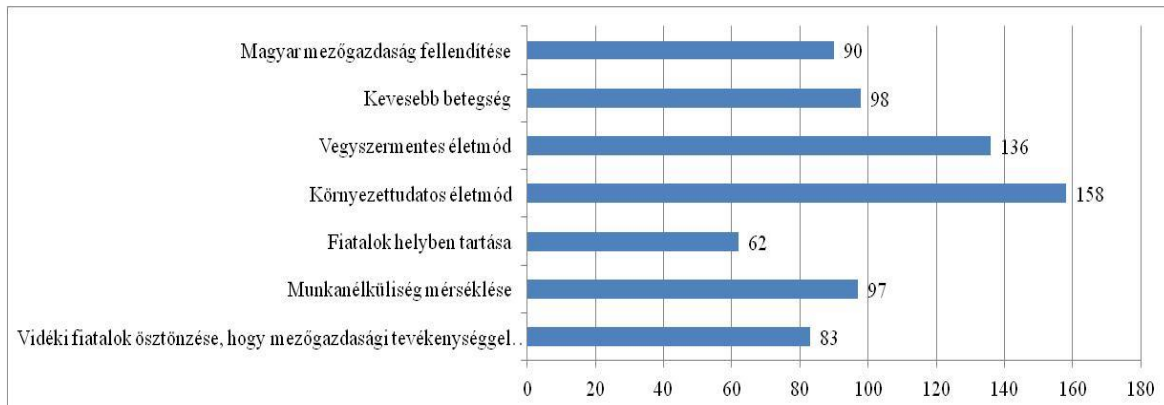
Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

A válaszokból kiderül, hogy 130 főnek, mely 73,4 %, nincs tudomása róla, 37 fő „igen”-nel válaszolt, mely 20,9 %, míg 10 fő nemleges választ adott (24. ábra).

A következő kérdés az ökológiai gazdálkodások népszerűsítésére irányult. Mit gondolnak arról a kérdőív kitöltői, hogy fontosak lennének-e az ökogazdaságok a hazai mezőgazdaság fellendítéséhez?

A válaszok itt is megoszlottak. A legtöbben úgy gondolták, hogy fontos lenne, mert elősegítenék az egészséges és minőségi táplálkozás elterjedését, emellett megélhetést biztosítanának, a fogyasztók pedig egészséget, biztonságot kapnának általuk. Mások szerint ez a szemlélet segíti a vidékfejlesztési intézkedések sikerét, a vidéki emberek, gazdálkodók környezeti-természeti szemléletének fejlődését, a szemléletváltást, illetve segítené megóvni a környezetet és egészségünk javát szolgálná. Akadt, akik szerint nem lendítené fel a hazai mezőgazdaságot, mivel nem is tudná, mert a beruházás túl nagy lenne és hosszadalmas, túl sok komplikációt vetne fel, mielőtt elérné a célt. Érdekes vélemény volt, miszerint a mezőgazdaság és az ökológiai gazdálkodás teljesen más irány, nem az ökológiai gazdálkodáson keresztül kell fellendíteni, hanem a mezőgazdaságot kellene ökológiai irányba terelni.

A következőkben arról nyilatkoztak a megkérdezettek mit gondolnak, az ökogazdaságok segítenének-e a felsorolt szempontokban. A 25. ábra mutatja a szempontokat. Ilyen a magyar mezőgazdaság fellendítése; kevesebb betegség; vegyszermentes életmód; környezettudatos életmód; fiatalok helyben tartása; munkanélküliség mérséklése; vidéki fiatalok ösztönzése, hogy mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozzanak.

25. ábra: A megkérdezettek véleménye, hogy az ökogazdaságok segítenének-e az előre felsorolt szempontokban (n=177)

Forrás: saját kutatás és szerkesztés, 2017

A 25. grafikonról leolvasható, hogy legtöbben úgy gondolták a környezettudatos életmódban segítenének az ökogazdaságok, 158-an jelölték, mely a 89,3 %. Legkevesebben úgy gondolták, hogy a fiatalok helyben tartásában segítenének (62 fő).

A válaszadók arról is véleményt alkothattak, hogy folytatnának-e ökológiai gazdálkodást, ha tehetnék. A legtöbben nemleges választ adtak. Kiderült, hogy nem vágnának bele, mert nem értenek hozzá, nem lenne rá idejük, nehéz belőle megélni és nem vonzza őket a mezőgazdasági munka. Szerencsére voltak olyanok, akik folytatnának ökogazdálkodást, mert fontosnak tartják a vegyszermentes, környezetbarát élelmiszerek fogyasztását, termelését ezen kívül sokan úgy gondolják, hogy az egészség a legfontosabb, illetve, hogy elengedhetetlen családjuk és a jövő nemzedék egészségének megőrzése érdekében.

A kérdőív végén a demográfiai adatokat értékeltük.

A kutatás során kiderült, hogy a legtöbben nők töltötték ki kérdőívemet, 116-an, mely a válaszadók 65,5 %. Férfi 61 fő volt, mely 34,5 %.

A legtöbb kitöltő házas, 82 fő, mely a válaszadók 46,3 %-a. A legkevesebb válaszadó özvegy volt, (8 fő).

A kitöltők többsége, 26 %-a (46 fő) 18-25 év közötti volt. Míg legkisebb számban a 18 év alatti válaszadók voltak, mely 1,1 % (2 fő).

A kérdőívet legtöbben főiskolai végzettséggel rendelkezők töltötték ki, mely 31,1 % volt (55 fő).

A felmérésből kiderült, hogy a válaszadók többsége (58,2 %), 103 fő szellemi foglalkozású.

A megkérdezettek 49,7 %-a, 88 fő kecskeméti lakos, egyéb környékbeli településen a válaszadók 50,3 %-a lakik (89 fő).

A válaszadók 28,2 %-ának (50 fő) 100.001-150.000 Ft közötti egy főre jutó havi nettó jövedelme.

4. Következtetések

Az elemzett kérdőívekből az a következtetés vonható le, hogy a lakosság nagy része egyáltalán nem ismer ökofalvakat és látogatást sem kíván tenni valamelyikbe. Ami meglepő, hogy a fontosságukkal kapcsolatban is rendkívül megoszlottak a vélemények. Volt, aki szerint elengedhetetlen a mai világban, a Föld szempontjából, mert hozzájárulna a jövő nemzedékének helyes neveléséhez. Volt, aki szerint konzervatív, régi életmódot tartanak szem előtt és hátráltatnák a modern gazdaságokat a fejlődésben, a továbbhaladásban.

Fontosnak tartják, hogy használjuk a megújuló energiaforrásokat, ha már adottak, de akadályt jelent a pénzbeli korlátozottság. Gondolkodásbeli különbségek is tapasztalhatók, főként az ökológiai gazdálkodások kapcsán. Van, aki szerint nagyon nagy szükség lenne rájuk és elősegítenék a hazai mezőgazdaságot, míg mások szerint semmi értelmük sincs, nincs rá idejük, kedvük, és nem is értenek hozzá.

Mindezen gondolatok ellenére a biotermékeket szinte minden megkérdezett egyformán fontosnak tartotta. Ez azt bizonyíthatja, hogy egyre többen élnek, élnének környezettudatosabban.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk a kutatás támogatásáért, amely az EFOP-3.6.1-16-2017-00006 „A kutatási potenciál fejlesztése és bővítése a Neumann János Egyetemen” pályázat keretében valósult meg. A projekt a Magyar Állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával, a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

Irodalomjegyzék

- [1] TAMM L. – WILLER H. – ALFÖLDI T. (2013): Az ökológiai gazdálkodás alapelvei- története, szabályozás, termelés, piac. FIBL Svájc, 2-6. o.
- [2] http://trebag.hu/docs/2013_10_09/hu/671introduction_hu_final.pdf
- [3] SELÉNDY SZ. (2005): Ökogazdák kézikönyve. Szaktudás Kiadó Ház, Budapest, 204-205. o.
- [4] FEHÉR A. (2005): A vidékgazdaság és a mezőgazdaság. Agroinform Kiadó, Budapest, 22-208. o.
- [5] RADICS L. (2001): Ökológiai gazdálkodás. Dinasztia Kiadó, Budapest, 13-14. o.
- [6] 140/1999. kormányrendelet és 2/200. FVM-KÖM együttes rendelet
- [7] FEHÉR A. (2005): A vidékgazdaság és a mezőgazdaság. Agroinform Kiadó, Budapest, 22-208. o.
- [8] MAKKAI G. (2008): Ökológiai gazdálkodás. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 14. o.
- [9] KEREK Z.- MARSELEK S. (2009): A vidékfejlesztés gyakorlata, lehetőségek, intézkedések. Szaktudás Kiadó Ház, Budapest, 1-404. o.
- [10] AGÓCS B.- CHOMA E.- GALAMBOS A.- HEGYMEGI P.- JUHÁSZ Á.- JUNG I.- KARY L.- KESZTHELYI K.- KISS A.- KOVÁCS V.- LUCSKAI A.- REZNEKI R.- RÓNAI A.- ROSZIK P.- SZTAHURA E.- VÁRSZEGI G. (2015): Ökológiai gazdálkodás- Kézikönyv a támogatási kérelem benyújtásához. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, Budapest, 3-20.

[11] www.biokontroll.hu

[12] KSH

[13] DOMÁN SZ.- TAMUS A. - TOTTH G. (2009): Marketing alapok. SALDO Kiadó, Budapest, 117-140. o.

[14] PISKÓTI I.- DANKÓ L.- HELMUTH S. (2002): Régió- és településmarketing. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 1-389. o.